

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

Environmental Management System

ความรู้เบื้องต้น 01

ความหมาย

ความรู้เบื้องต้น 02

**ประเภทของ
ทรัพยากรธรรมชาติ**

ความรู้เบื้องต้น 03

**ประเภทของ
สิ่งแวดล้อม**

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์

เป็นแหล่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต

เป็นสิ่งที่กำหนดการตั้งถิ่นฐานและชุมชน

เป็นตัวกำหนดลักษณะอาชีพ

เป็นตัวกำหนดรูปแบบของวัฒนธรรม

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาประเทศ

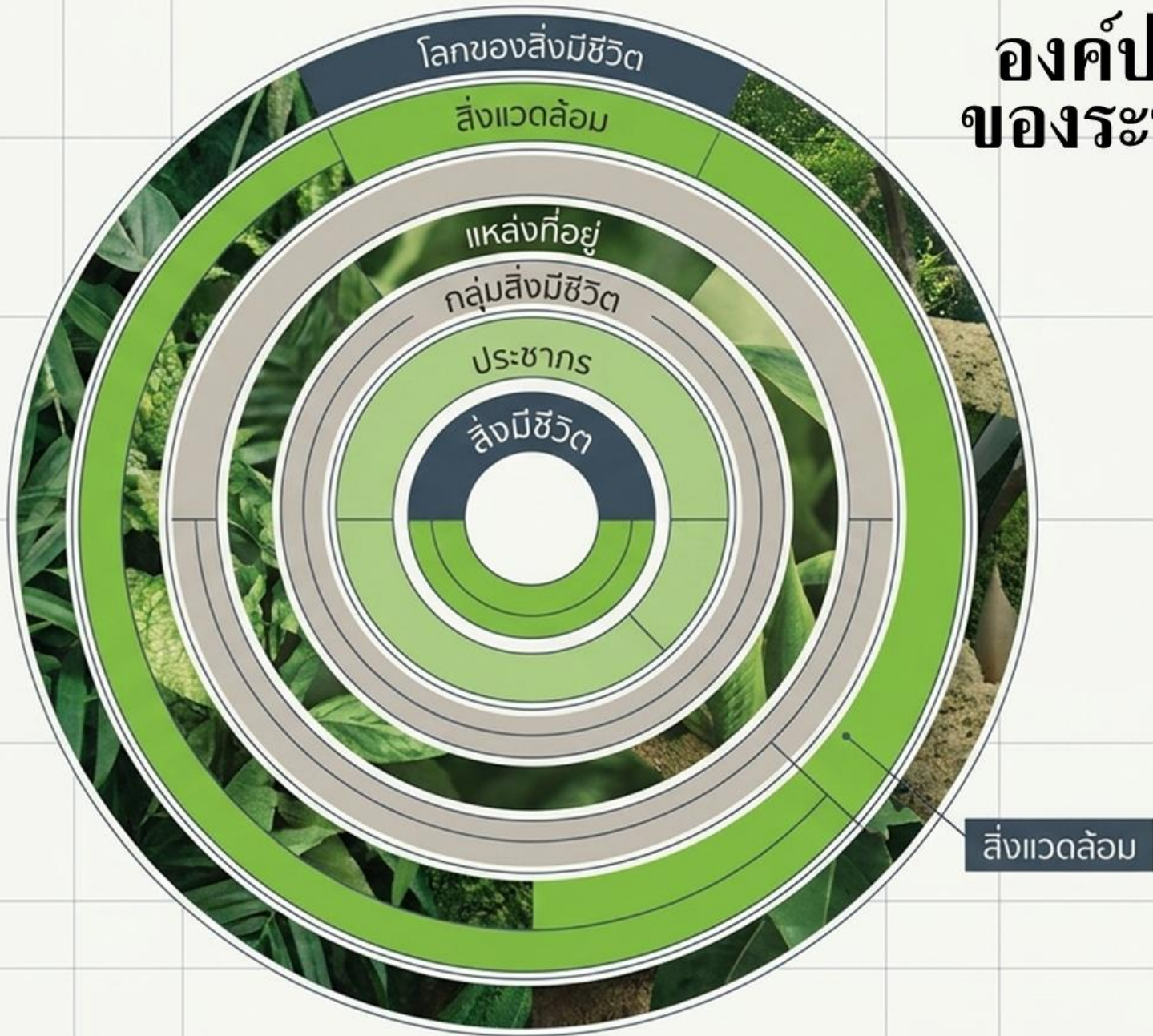
ประเทศมั่งคั่ง ประชาชนกินดีอยู่ดี

การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

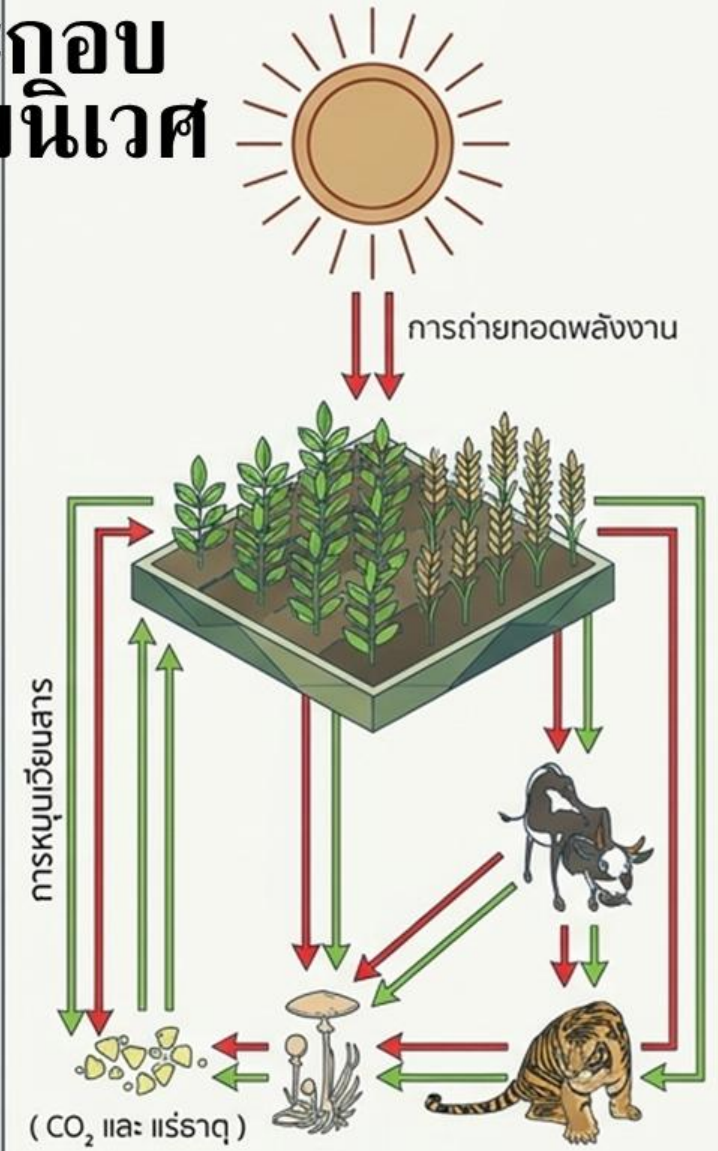
การกำหนดนโยบายพัฒนาประเทศ

การปกป้องดูแลรักษา

องค์ประกอบ ของระบบนิเวศ

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภาวะโลกร้อน และการขาดแคลนทรัพยากร
ทำให้ภาคธุรกิจต้องมีส่วนรับผิดชอบ

ความเข้มงวดของกฎหมาย

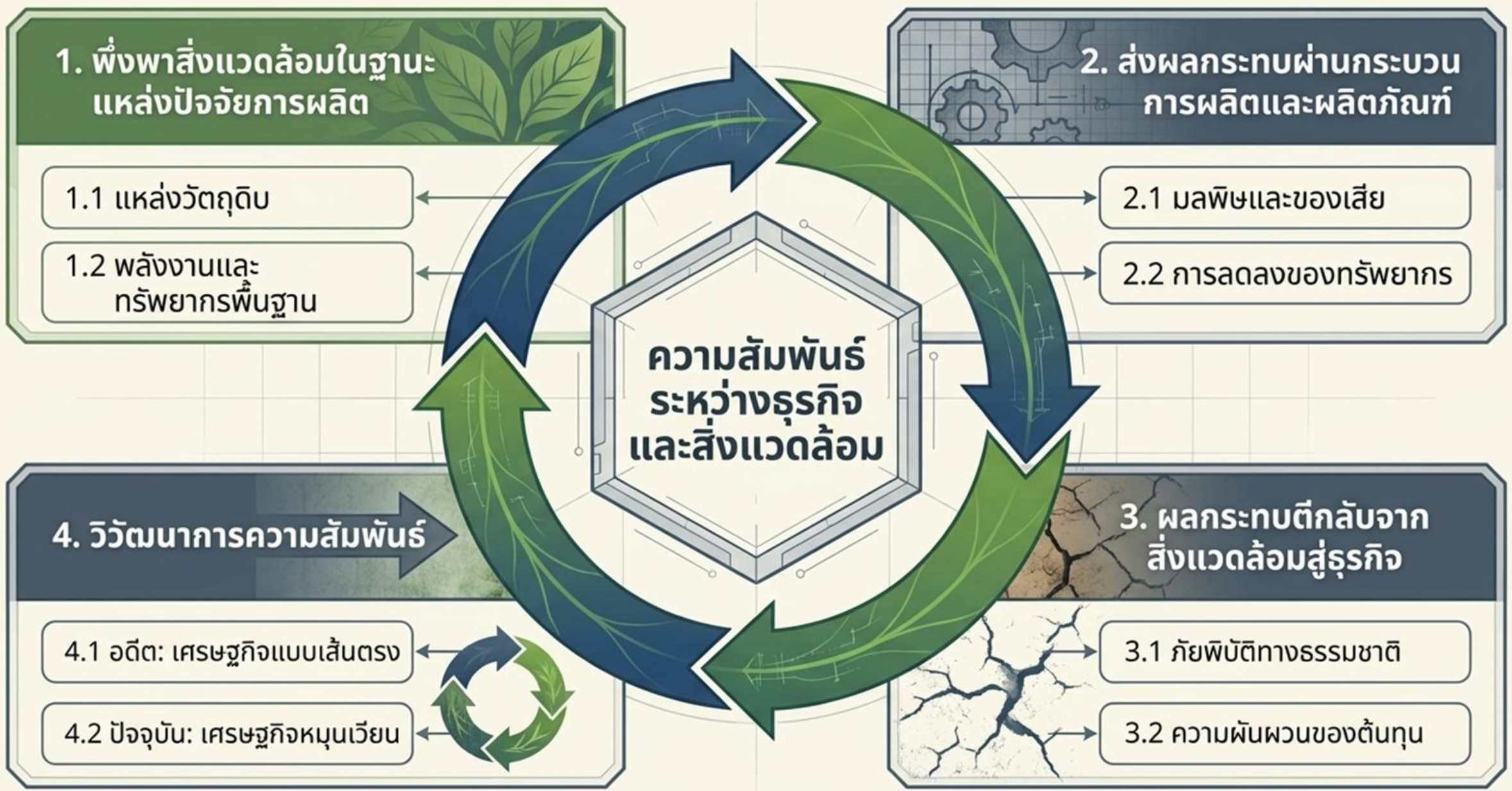
ภาครัฐออกกฎหมายเข้มงวด
หากจัดการไม่ดีอาจนำไปสู่การผิดกฎหมาย
ถูกปรับ หรือถูกสั่งปิดโรงงาน

ผลกระทบจาก ปัญหา สิ่งแวดล้อม

ความกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผู้บริโภค นักลงทุน และคู่ค้า เลือกร่วมธุรกิจ
กับองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
(เช่น Carbon Footprint, มาตรการ CBAM)

อดีต - เศรษฐกิจแบบเส้นตรง

TAKE
(ทรัพยากร)

MAKE
(ผลิต)

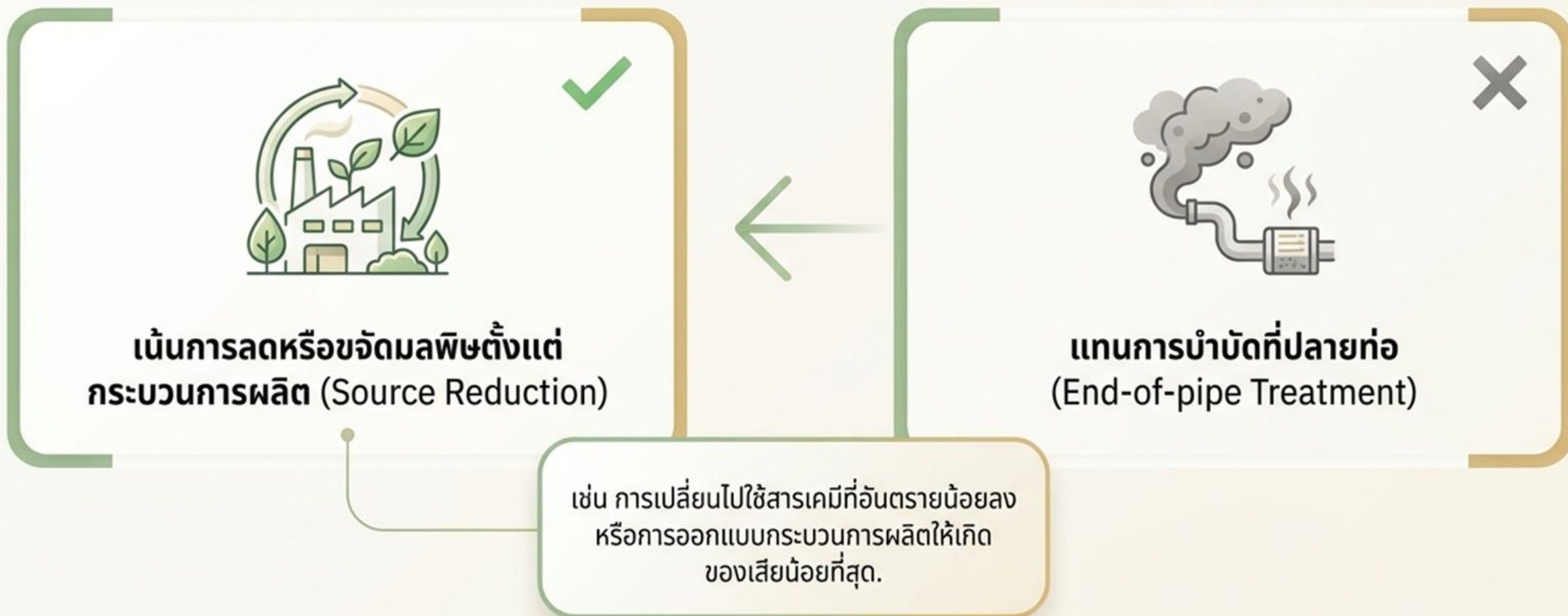
DISPOSE
(ทิ้ง/ทำลาย)

ปัจจุบันและอนาคต -
เศรษฐกิจหมุนเวียน

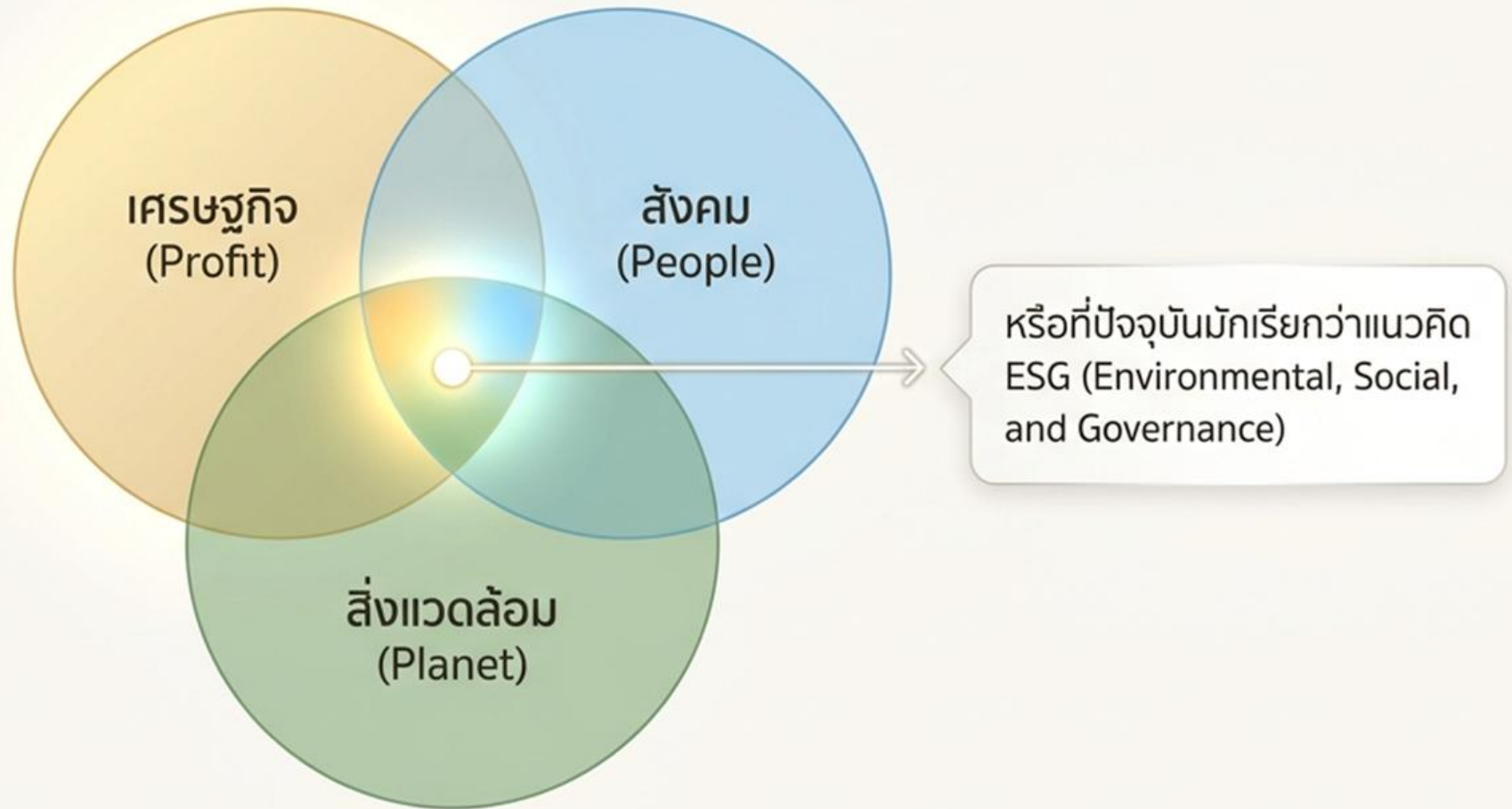

การป้องกันมลพิษที่ต้นทาง (Pollution Prevention)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

การดำเนินธุรกิจที่สร้างความสมดุลระหว่าง 3 เสาหลัก

การคิดตลอดวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Perspective)

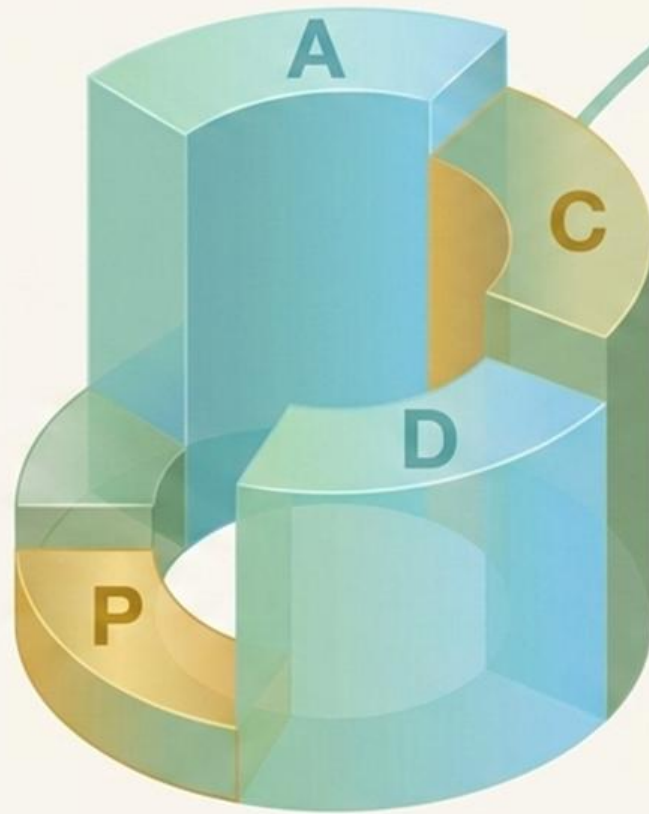
การพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมตั้งแต่...

เพื่อไม่ให้เป็นการผลักภาระปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขั้นตอนหนึ่งไปสู่อีกขั้นตอนหนึ่ง

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement)

ขับเคลื่อนด้วยวงจร PDCA
(Plan-Do-Check-Act)

เพื่อให้ผลการดำเนินงาน
ด้านสิ่งแวดล้อมของ
องค์กรดีขึ้นเรื่อยๆ
ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่

ความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อม

(Importance)

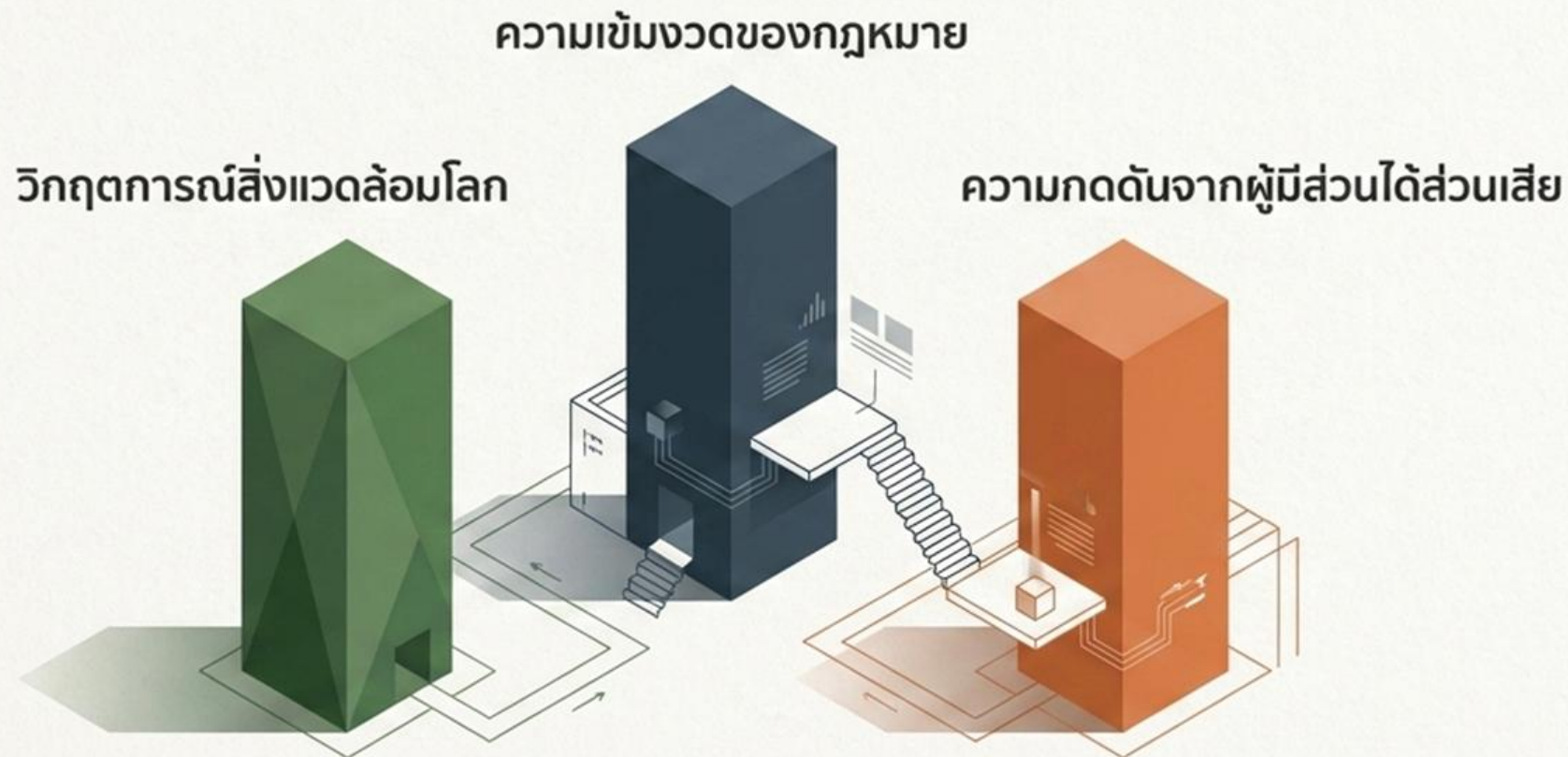

**การจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ทางเลือก
แต่เป็นความอยู่รอดของธุรกิจ**

3 แรงขับเคลื่อนสำคัญที่เปลี่ยนกระบวนการทัศนการบริหารงาน
ยกระดับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
สู่กลยุทธ์หลักที่องค์กรไม่อาจหลีกเลี่ยง

3 แรงกดดันที่บีบบังคับให้ธุรกิจต้องปรับตัว

บริบทของการดำเนินธุรกิจได้เปลี่ยนไป องค์กรกำลังเผชิญกับแรงบีบคั้นจาก 3 ทิศทางหลัก ซึ่งเรียกร้องให้ภาคธุรกิจในฐานะผู้ใช้ทรัพยากรหลัก ต้องลุกขึ้นมา**รับผิดชอบและจัดการ**สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมโลก: เมื่อความแปรปรวนของธรรมชาติกระทบสายการผลิต

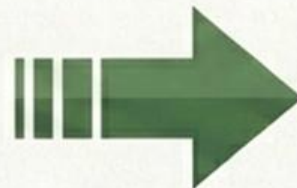
สาเหตุ (Cause)

ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ (Climate Change)
และภาวะโลกร้อน

ผลกระทบ (Effect)

นำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากร
ธรรมชาติอย่างรุนแรง

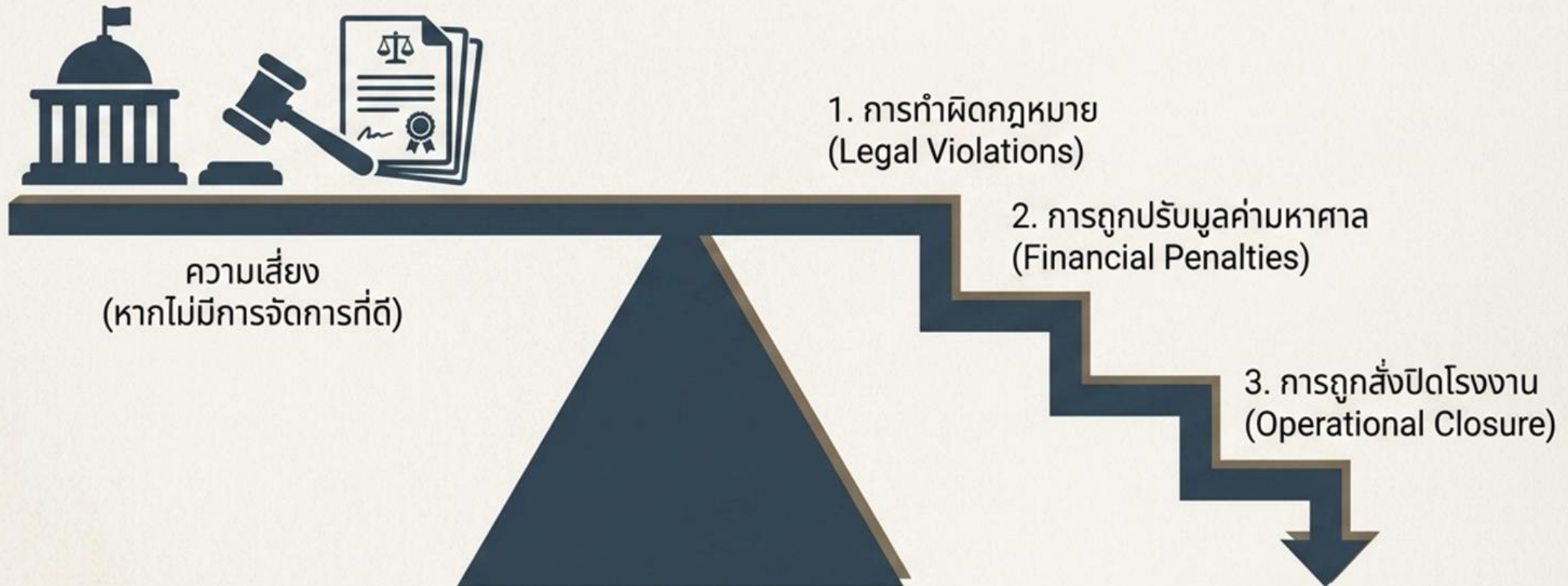

ผลลัพธ์ต่อธุรกิจ (Business Impact)

ภาคธุรกิจซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรหลัก
ไม่สามารถดำเนินงานต่อได้
หากปราศจากการเข้าไปมีส่วนร่วม
ในการบรรเทาปัญหาตั้งแต่ต้นทาง

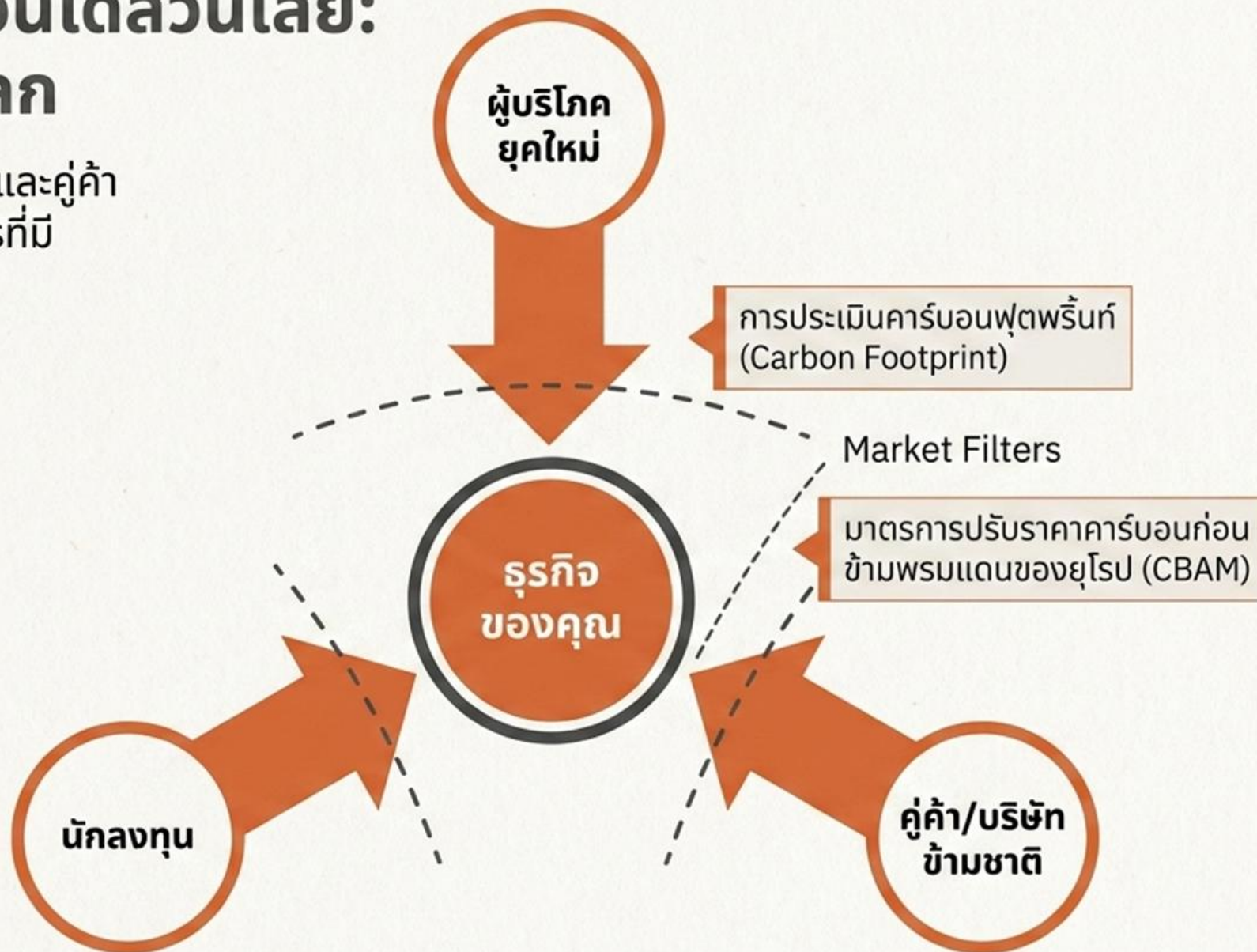
ความเข้มงวดของกฎหมาย: ต้นทุนมหาศาลของการเพิกเฉย

แรงขับเคลื่อน: ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลทั่วโลกกำลังเดินหน้าออกกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดและครอบคลุมมากขึ้น

ความกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: กติกาใหม่ของตลาดโลก

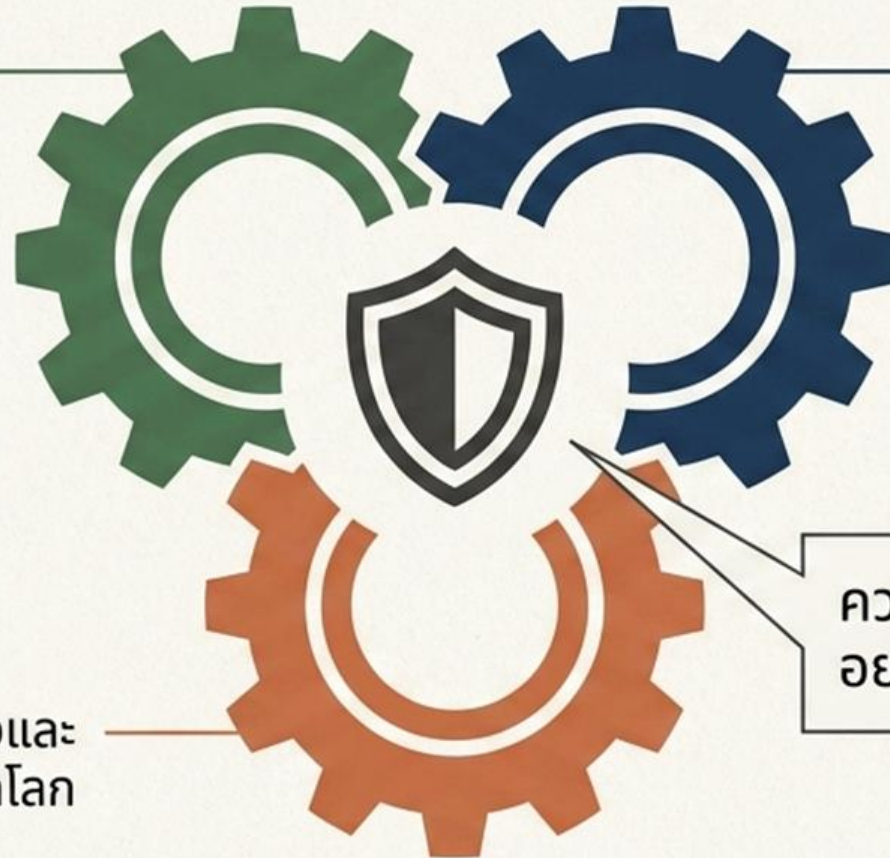
เงื่อนไขการค้าใหม่: ผู้บริโภค นักลงทุน และคู่ค้า
เลือกร่วมธุรกิจหรือซื้อสินค้าจากองค์กรที่มี
ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เท่านั้น

จุดตัดแห่งความยั่งยืน: บูรณาการเพื่อก้าวข้ามความเสี่ยง

การจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ได้ตอบโจทย์เพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่คือ เกราะป้องกันแบบองค์รวม

ลดความเสี่ยงทางกายภาพ
จากวิกฤตทรัพยากร

สร้างความคุ้มกันทางกฎหมาย
และการปฏิบัติตามข้อบังคับ

ปลดล็อกโอกาสทางธุรกิจและ
ตอบสนองกติกาดตลาดโลก

ความอยู่รอดและการเติบโต
อย่างยั่งยืนของธุรกิจ

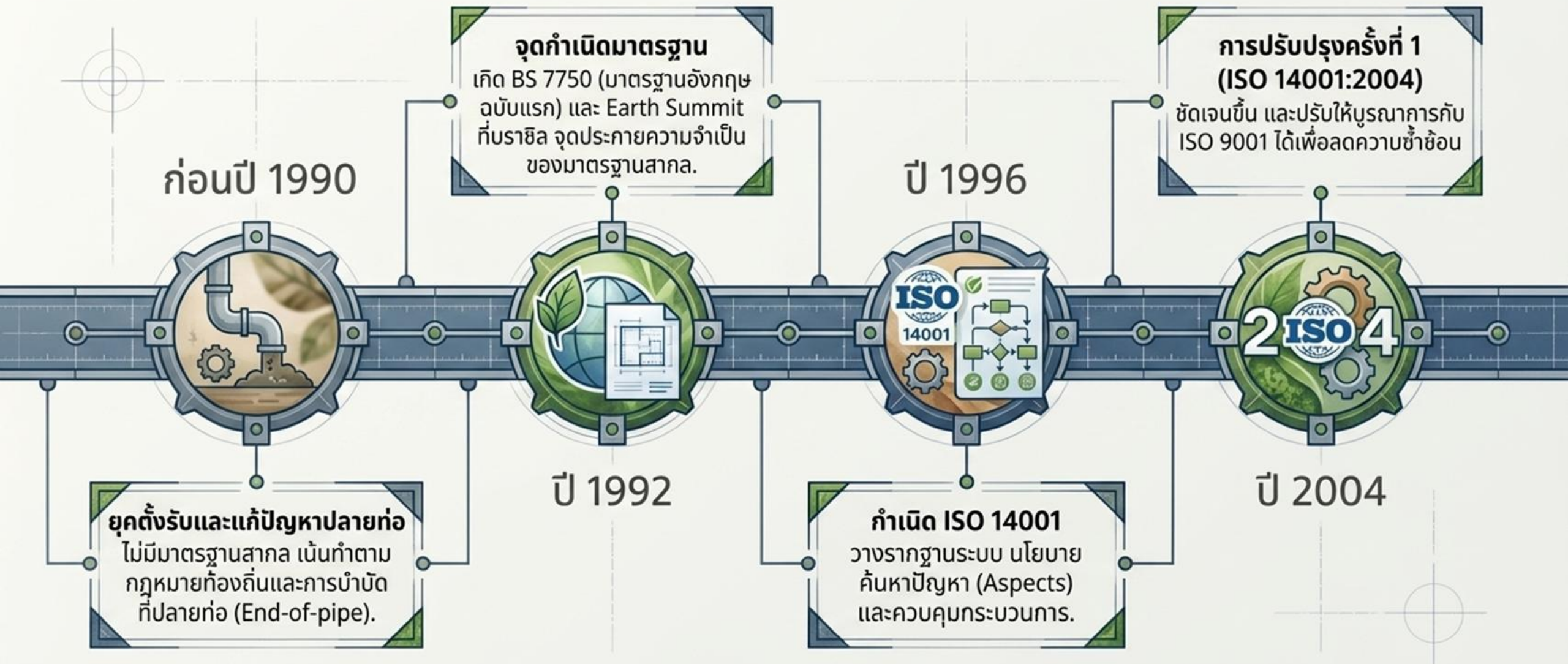
ประโยชน์ของการจัดการสิ่งแวดล้อม (Business Benefits)

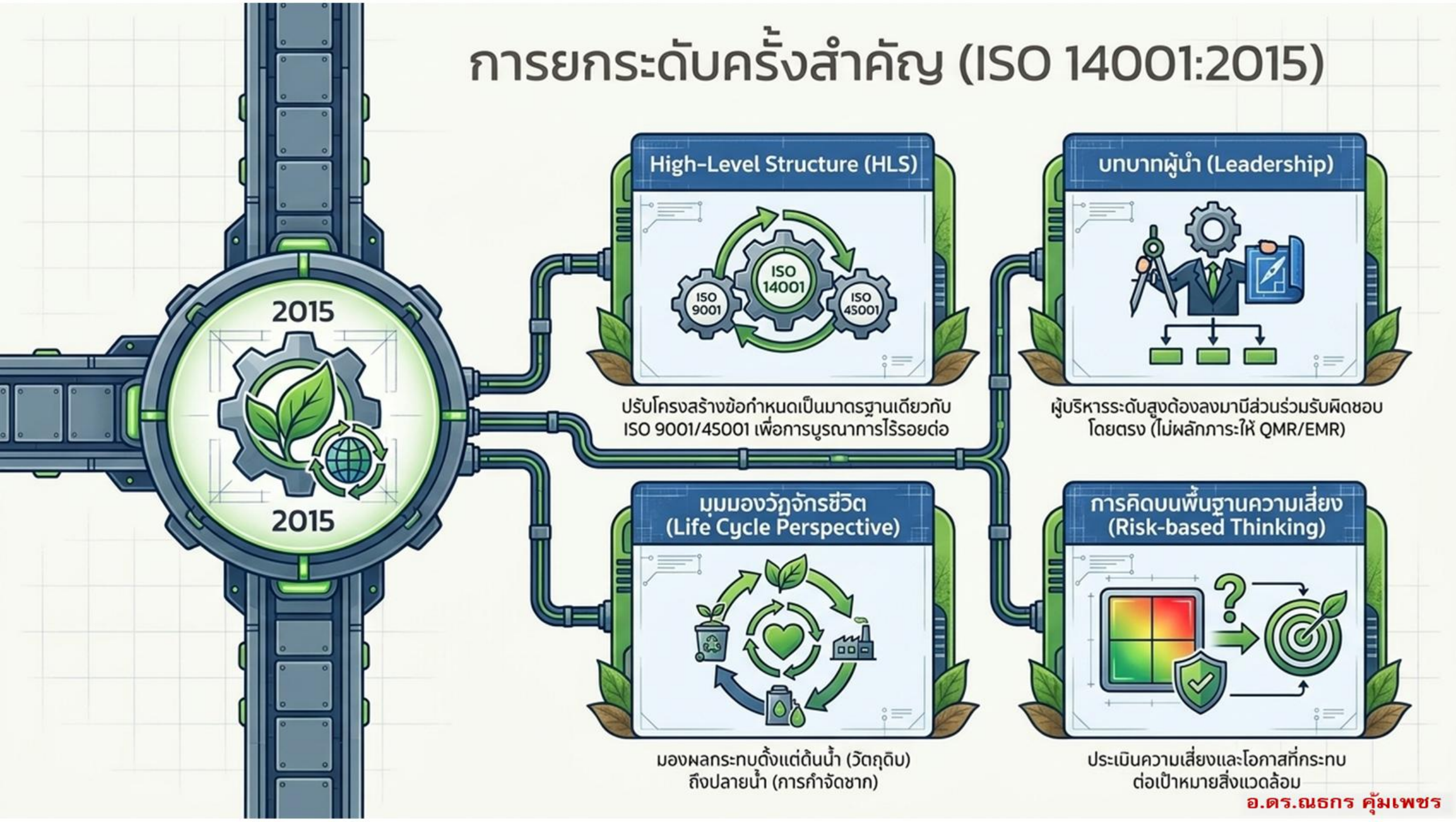
ความหมายและปรัชญาของ ISO 14001

วิวัฒนาการของระบบมาตรฐาน (Origins to Standardization)

การยกระดับครั้งสำคัญ (ISO 14001:2015)

High-Level Structure (HLS)

ปรับโครงสร้างข้อกำหนดเป็นมาตรฐานเดียวกับ ISO 9001/45001 เพื่อการบูรณาการไร้รอยต่อ

บทบาทผู้นำ (Leadership)

ผู้บริหารระดับสูงต้องลงมามีส่วนร่วมรับผิดชอบโดยตรง (ไม่ผลักภาระให้ QMR/EMR)

มุมมองวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Perspective)

มองผลกระทบตั้งแต่ต้นน้ำ (วัตถุดิบ) ถึงปลายน้ำ (การกำจัดซาก)

การคิดบนพื้นฐานความเสี่ยง (Risk-based Thinking)

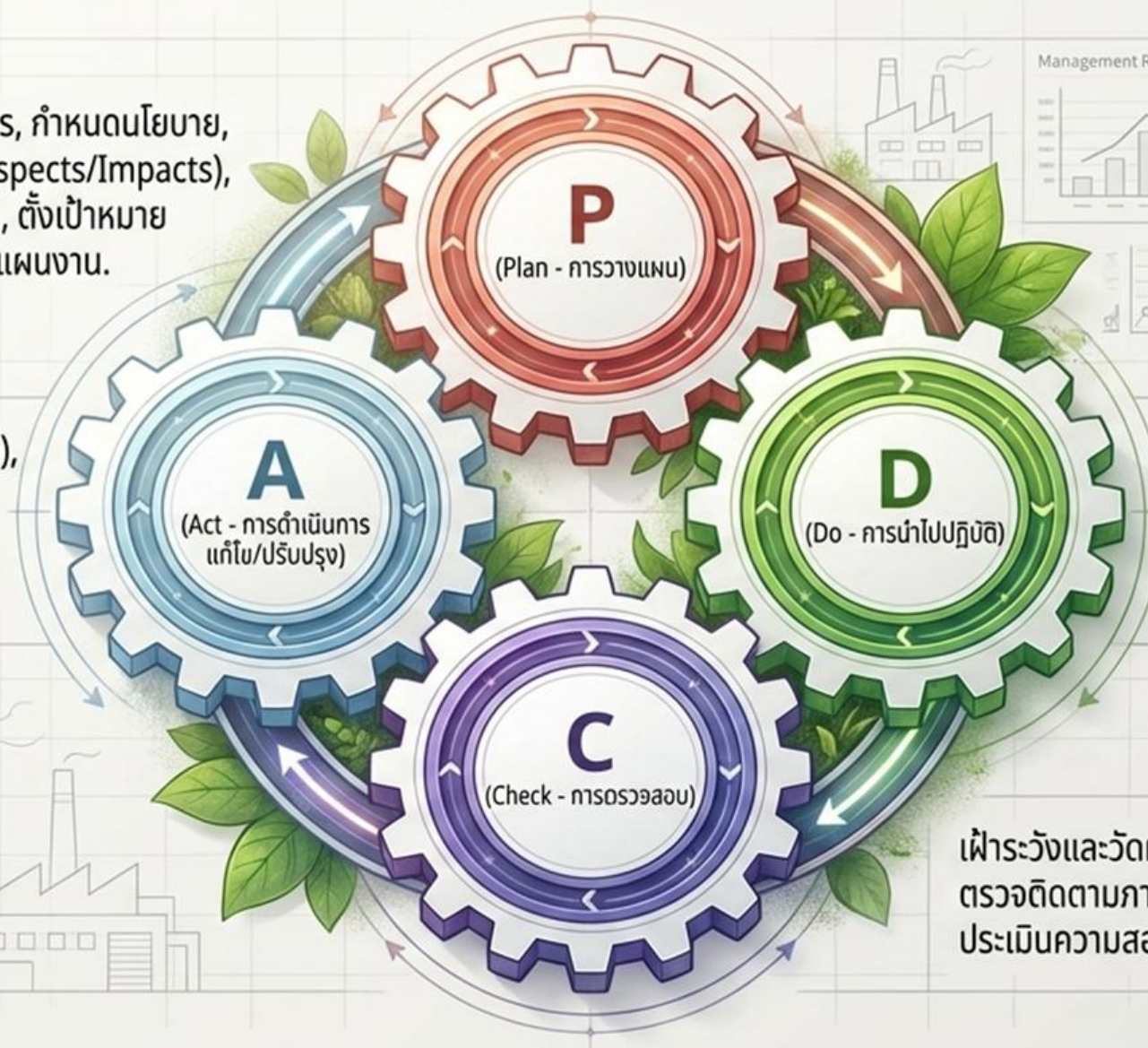

ประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่กระทบต่อเป้าหมายสิ่งแวดล้อม

กลไกการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (PDCA Cycle)

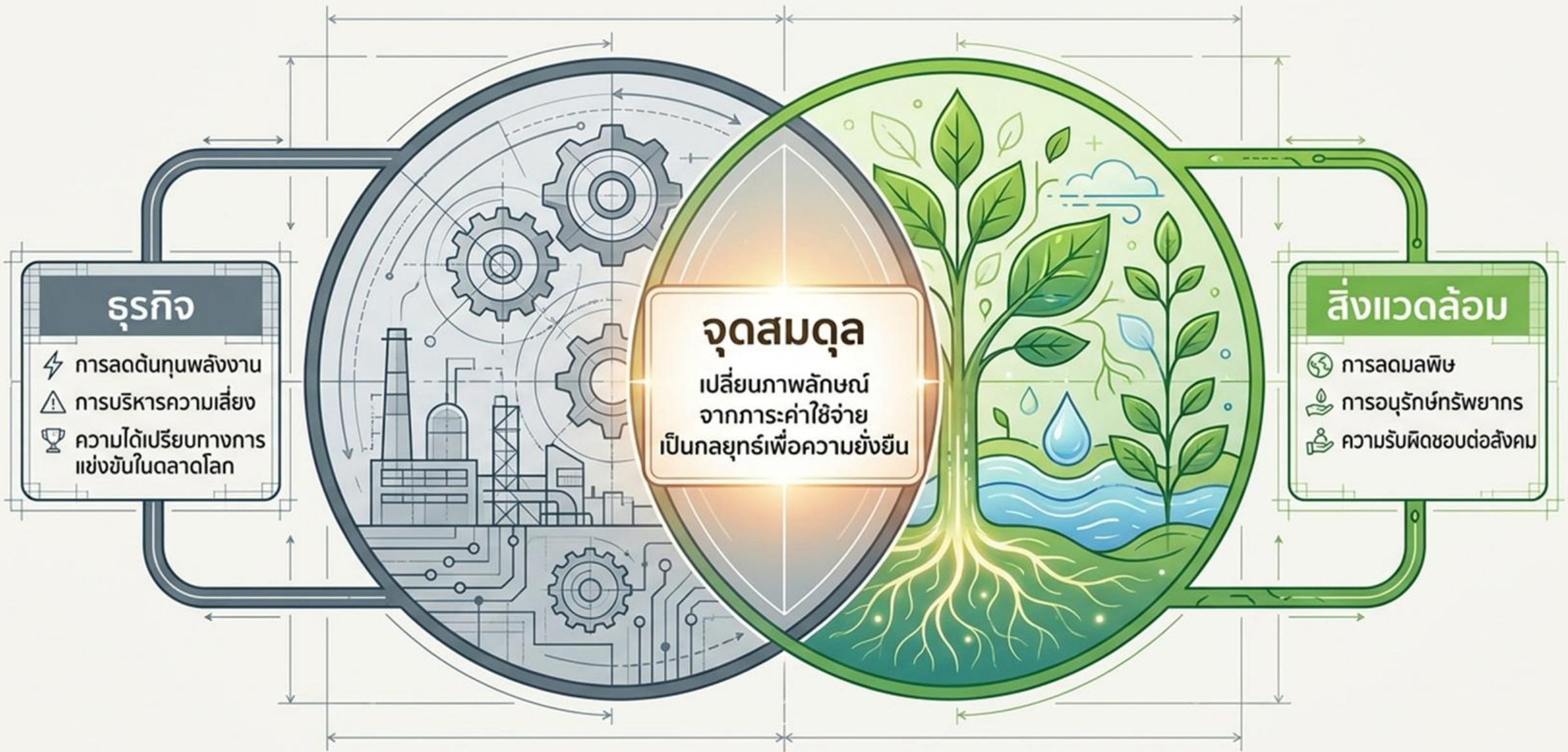
เข้าใจบริบทองค์กร, กำหนดนโยบาย,
ประเมินปัญหา (Aspects/Impacts),
ระบุกฎหมาย, ตั้งเป้าหมาย
และจัดทำแผนงาน.

แก้ไขข้อบกพร่อง (Corrective Action),
ผู้บริหารระดับสูงทบทวนระบบ
(Management Review)
เพื่อสั่งการปรับปรุงในรอบถัดไป.

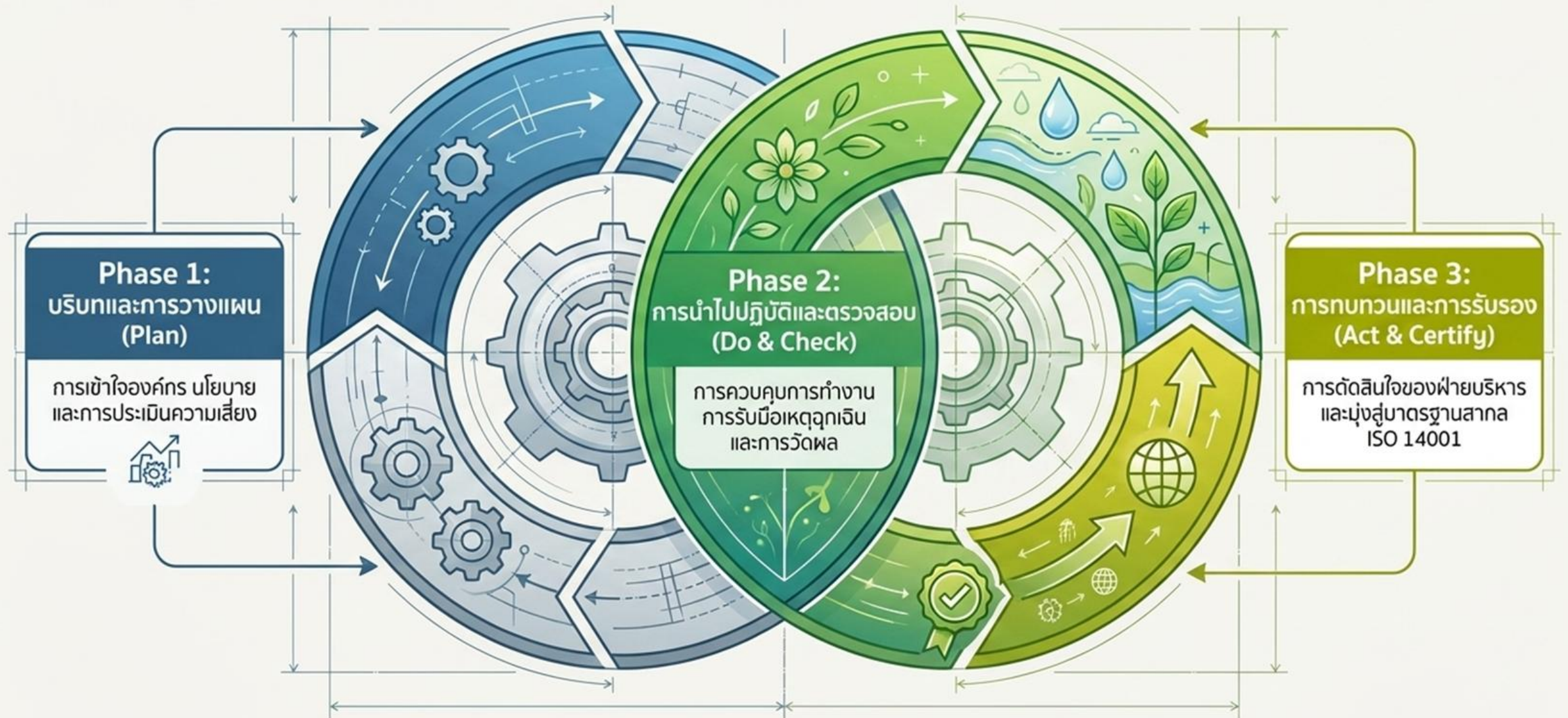

ลงมือทำ,
จัดสรรทรัพยากร (คน เงิน เครื่องมือ),
สร้างความตระหนัก/ฝึกอบรมพนักงาน,
ควบคุมการทำงานรายวัน.

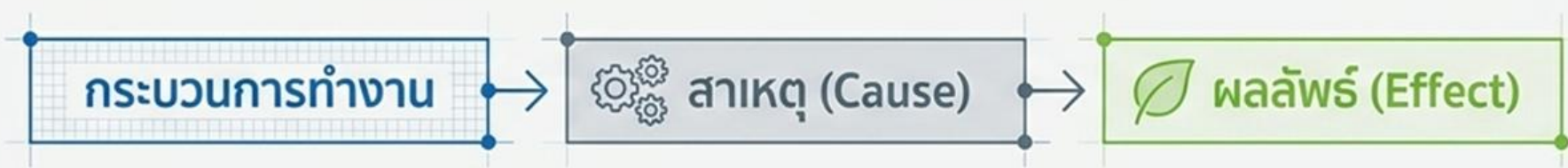
เฝ้าระวังและวัดผล (เช่น ค่าน้ำ/อากาศ),
ตรวจติดตามภายใน (Internal Audit),
ประเมินความสอดคล้องทางกฎหมาย.

กลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง

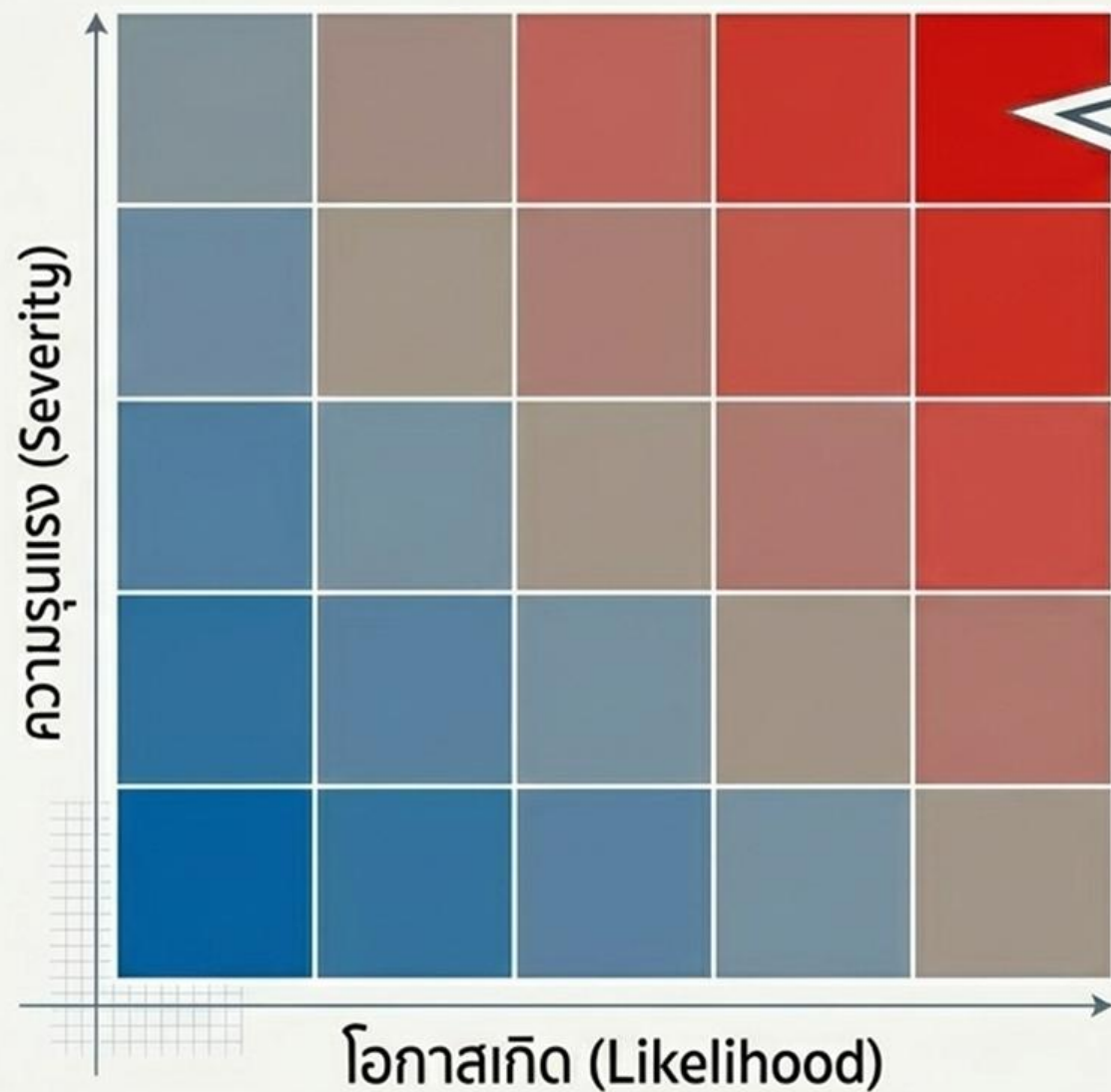

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม (Aspects)			ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Impacts)		
กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่โต้ตอบกับสิ่งแวดล้อม			การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบวกและลบ		
 การใช้สารเคมี	 การปล่อยน้ำทิ้ง	 การใช้ไฟฟ้า	 แหล่งน้ำปนเปื้อน	 ภาวะโลกร้อน	 ทรัพยากรลดลง

เทคนิคการค้นหาต้องทำอย่างละเอียดในทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม
ที่มีนัยสำคัญ
(Significant Aspects)

หลักเกณฑ์นี้ใช้คัดกรองปัญหาเพื่อนำไป
กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการ
จัดการทันที ไม่ให้งบประมาณสูญเปล่า

ข้อกำหนดและกฎหมาย

น้ำ
อากาศ

อากาศ
ภาคของเสีย

พ.ร.บ. โรงงาน
และกฎหมาย
ความปลอดภัย

เกราะป้องกัน

การขึ้นทะเบียนและประเมิน
ความสอดคล้องของกฎหมาย

ความเสี่ยงและบทลงโทษ

ค่าปรับ

การสั่งปิด
โรงงาน

ความเสียหาย
ทางธุรกิจ

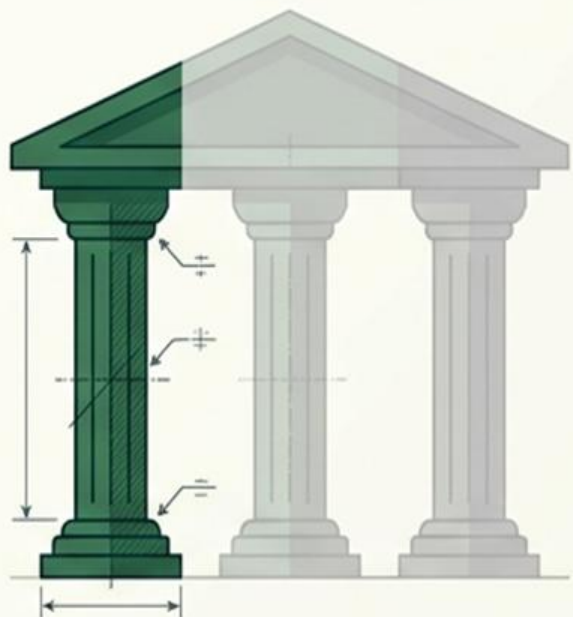

โครงสร้างหลักของ "การปฏิบัติการ"

3 เสาหลักที่ขับเคลื่อนและค้ำจุนความสำเร็จขององค์กร

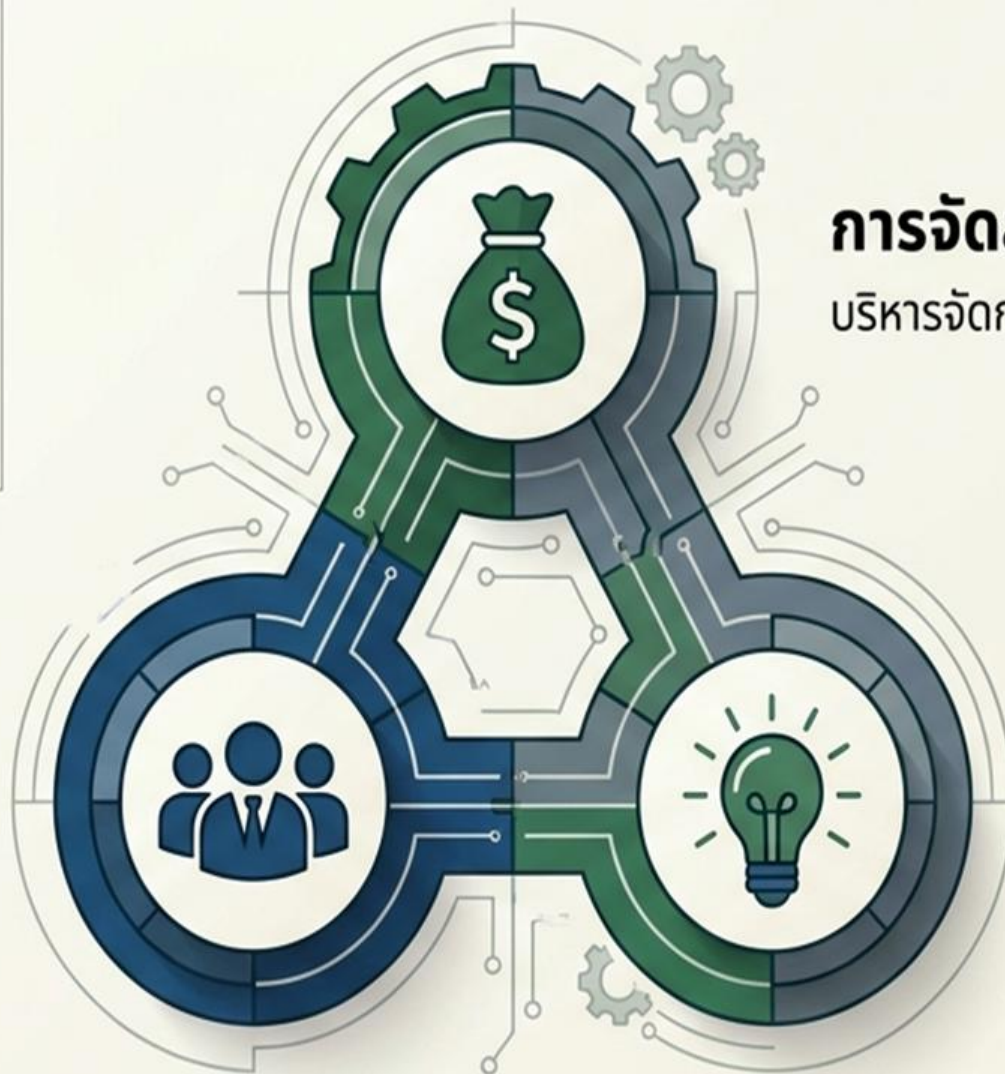

เสาหลักที่ 1: ทรัพยากรและความสามารถ

บุคลากร

กำลังสำคัญในการขับเคลื่อนงาน

การจัดสรรงบประมาณ

บริหารจัดการต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างความตระหนักรู้

สร้างความเข้าใจและวิสัยทัศน์ร่วมกัน

เสาหลักที่ 2: การสื่อสาร

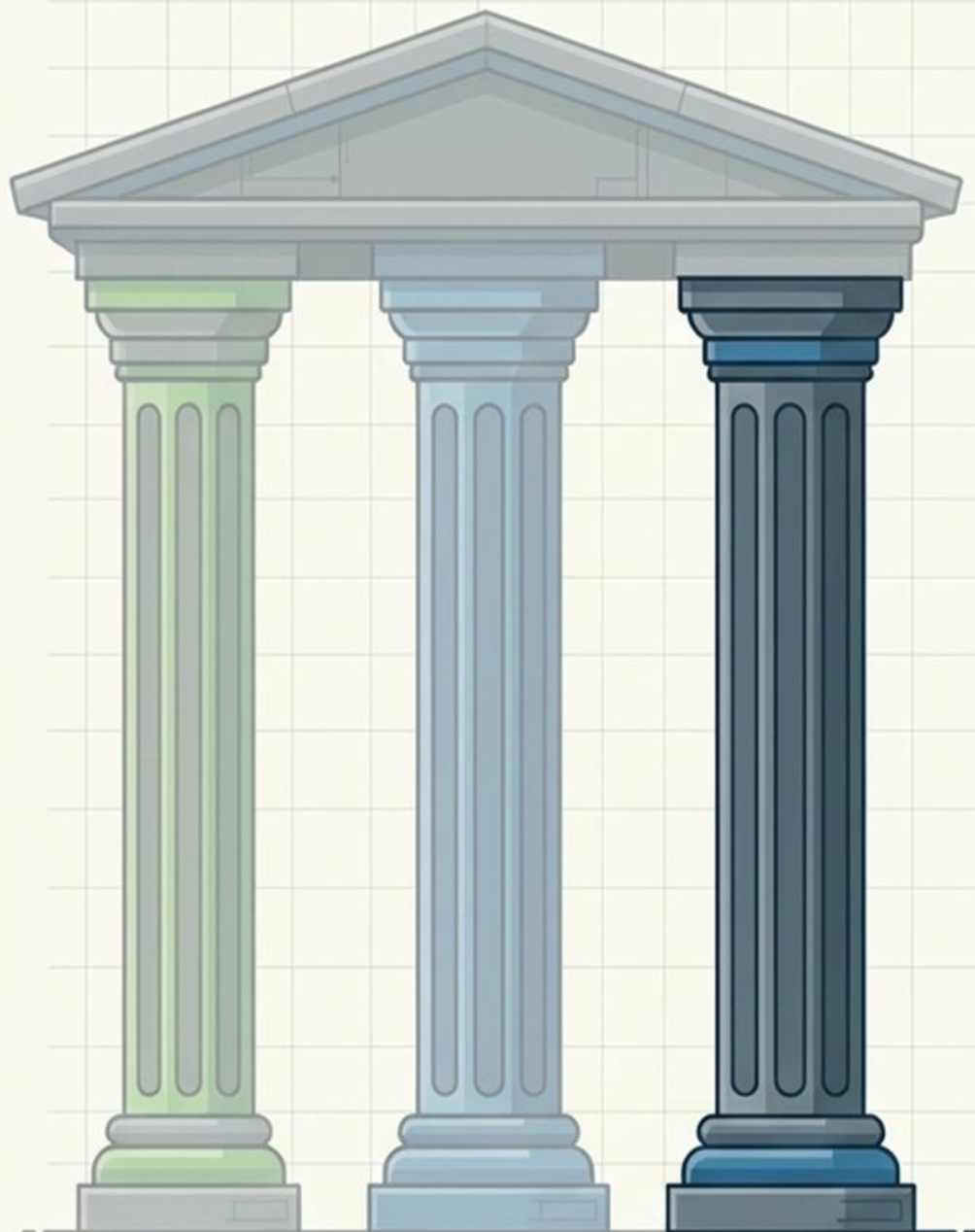
การสื่อสารภายใน (Internal)

เชื่อมโยงบุคลากรและหน่วยงานให้เป็นหนึ่งเดียว ลดความซ้ำซ้อน

การสื่อสารภายนอก (External)

ส่งมอบข้อมูลที่ชัดเจนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เสาหลักที่ 3: ข้อมูลเอกสาร

การจัดการเอกสารที่เป็นระบบ

1. ความเป็นระบบ (Systematic)
จัดเก็บอย่างมีมาตรฐานและเป็นหมวดหมู่

2. เข้าถึงง่าย (Accessible)
ค้นหาและนำไปใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

3. ควบคุมได้ (Controllable)
มีระบบรักษาความปลอดภัยและกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล

การดำเนินงาน (Operations)

สภาวะปกติ (Normal Operations)

การวางแผนและการควบคุมการปฏิบัติการ

การควบคุมกระบวนการ

การบำรุงรักษาเครื่องจักร

การจัดการของเสีย

สภาวะฉุกเฉิน (Emergency)

การเตรียมพร้อมและตอบสนอง

การซ้อมอพยพ

การระงับเหตุสารเคมีรั่วไหล

การกู้คืนระบบ

หน้าปัดประเมินสมรรถนะ (EMS Dashboard)

ตัวชี้วัดสมรรถนะ (KPIs)

Carbon Footprint Reduction

30%

Water Usage Efficiency

20% Improved

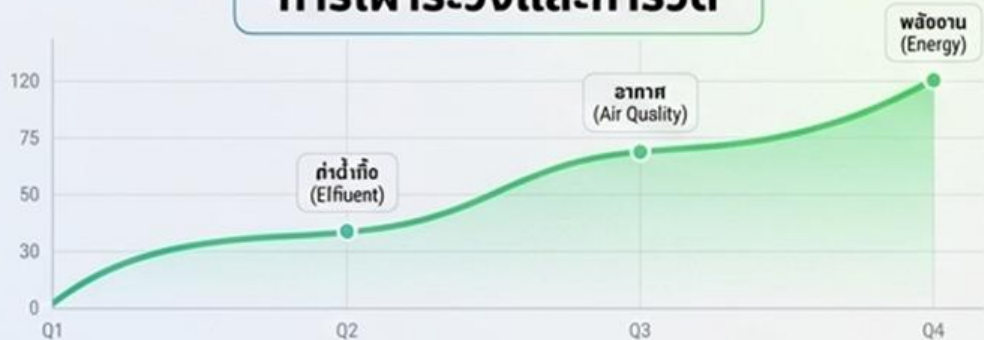
Waste Diversion Rate

85%

แปลงเป้าหมายเป็นตัวเลขที่วัดได้

การเฝ้าระวังและการวัด

การติดตามค่าน้ำทิ้ง อากาศ และพลังงานแบบเรียลไทม์

การวิเคราะห์และการประเมินผล

ผลการประเมินโดยรวม (Overall Assessment)

✓ ความสอดคล้องตามกฎหมาย (Legal Compliance)

✓ 100% Compliant

ความสอดคล้องตามกฎหมาย (Legal Compliance) เกษ

✓ การบรรลุวัตถุประสงค์ (Objective Achievement)

✓ On Track

การบรรลุวัตถุประสงค์ ไรสนอ (Objective Achievement) เถอ

⚙️ โอกาสในการปรับปรุง (Improvement Opportunities)

⚙️ Identified (3)

แปลผลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องตามเกณฑ์

แปลผลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องตามเกณฑ์

4. การแก้ไข (Resolution)

การหาสาเหตุรากเหง้าและ
การปิดปัญหาอย่างถาวร

3. การรายงาน (Reporting)

การเขียนรายงานความไม่
สอดคล้อง (CAR/NC)

1. การวางแผน (Planning)

กำหนดคุณสมบัติผู้ตรวจและ
จัดทำ Audit Checklist

2. การปฏิบัติการ (Execution)

สืบค้นหลักฐานบนหน้างาน
จริงและการตั้งคำถาม

การนำเสนอข้อมูลและการตัดสินใจ

ข้อมูลนำเข้า (Inputs)

ผลการตรวจติดตาม
(Audit) 🔍

ตัวชี้วัดสมรรถนะ
(KPIs) 📈

สถานะความสอดคล้อง
ทางกฎหมาย 📄

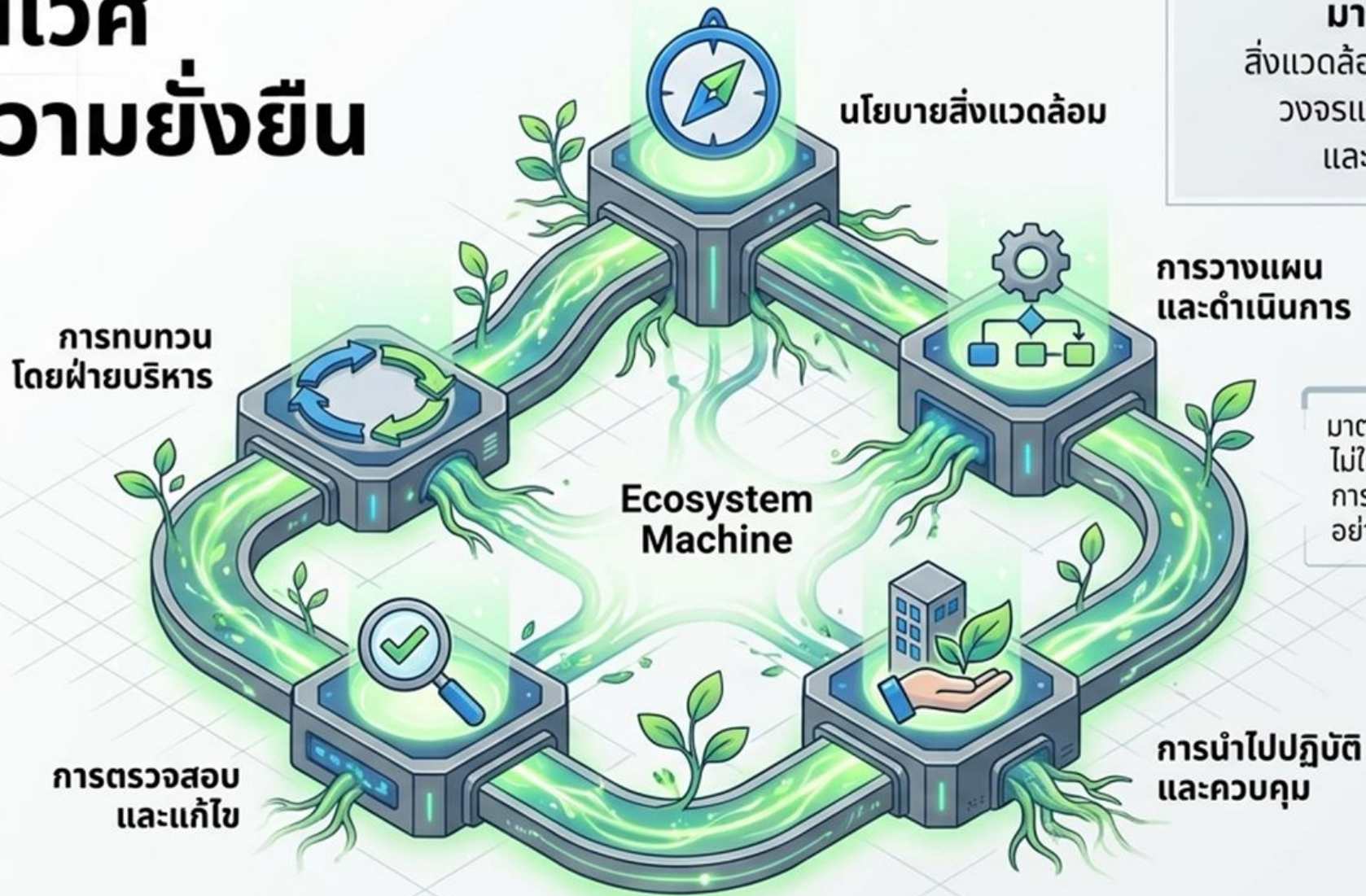
การนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารระดับสูงเพื่อตัดสินใจ

ผลลัพธ์ (Outputs)

- ✓ การจัดสรรทรัพยากรเพิ่ม 📈
- ✓ เป้าหมายการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement)

ระบบนิเวศ แห่งความยั่งยืน

มาตรฐานการจัดการ
สิ่งแวดล้อมไม่ใช่เส้นชัย แต่เป็น
วงจรแห่งการเรียนรู้ ปรับตัว
และพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด

มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม
ไม่ใช่เส้นชัย แต่เป็นวงจรแห่ง
การเรียนรู้ ปรับตัว และพัฒนา
อย่างไม่สิ้นสุด

บทสรุปเพื่อนำไปใช้จริงในโครงการจำลองและการดำเนินธุรกิจในอนาคต

ระบบการจัดการ สิ่งแวดล้อม

Environmental Management System

